

Handläggare
Ida Persson
Telefon: 08-508 33172

Till
Utbildningsnämnden
2015-06-11

Beslut om Futuraskolan AB, Förskolan Futuraskolan International Pre-school Brahegatan

Förvaltningens förslag till beslut

1. Föreläggande med vite:

Utbildningsnämnden förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen huvudmannen Futuraskolan AB (org.nr. 556609-5047) att vid vite av 400 000 kronor senast den 31 oktober 2015 avhjälpa förskolans brister i enlighet med detta beslut, punkt 1.1-1.2.

1.1 Huvudmannen ska bedriva förskola i enlighet med skollagen, förskolans läroplan och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (1 kap. 9 och 11 §§, 2 kap. 8 § skollagen, Läroplan för förskolan (Lpfö 98) Stockholms stads riktlinjer för fristående förskola, kap. 2)

a. Huvudmannen ska se till att utbildningen och undervisningen utgår från läroplanen för förskolans samtliga målområden.

1.2 Huvudmannen ska anställa förskollärare så att det pedagogiska arbetet bedrivs i enlighet med läroplanens intentioner och skollagens krav (2 kap. 13 §, 3 kap. 3 § 4 kap. 4 § och 8 kap. 2 § skollagen samt Läroplan för förskolan).

a. Huvudmannen ska se till att undervisningen på samtliga avdelningar bedrivs under ledning av legitimerade förskollärare.

Huvudmannen ska senast den 31 oktober 2015 redovisa till förvaltningen vilka åtgärder denne har vidtagit för att avhjälpa bristerna.

Om huvudmannen inte följer ovanstående beslut kan utbildningsnämnden ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vite.

2. Föreläggande utan vite:

Utbildningsnämnden förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen huvudmannen Futuraskolan AB (org.nr. 556609-5047) att senast den 31 oktober 2015 avhjälpa förskolans brister i enlighet med detta beslut, punkt 2.1- 2.2.

2.1 Huvudmannen ska se till att samtliga barn ges möjlighet att kontinuerligt tala och utveckla det svenska språket enligt läroplanens och skollagens intentioner samt att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål (8 kap. 10 § skollagen, 4,6,14 och 15 §§ Språklagen (2009:600) Läroplan för förskolan 2.2, Stockholms stads riktlinjer för fristående förskola, kap. 7.1 – 7.2).

- a. Huvudmannen ska se till att förskolan får förutsättningar och organiseras på ett sådant sätt att samtliga barn ges möjlighet att kontinuerligt tala och utveckla det svenska språket enligt läroplanens och skollagens intentioner.
- b. Huvudmannen ska se till att det i förskolan finns rutiner och arbetssätt som ger alla barn möjlighet att utveckla sitt modersmål.

2.2 Huvudmannen ska utforma verksamhetens systematiska kvalitetsarbete i enlighet med 4 kap. 3 – 6 §§ skollagen och Läroplan för förskolan kap. 2.6.

- a. Huvudmannen ska se till att utbildningen systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas på både huvudmanna- och enhetsnivå.
- b. Huvudmannen ska säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetets inriktning är utformad så att de nationella mål som finns för utbildningen i förskolan uppfylls.
- c. Förskolechefen ska tillsammans med personalen besluta om hur resultatet av utbildningen och utvecklingsinsatserna kontinuerligt ska följas upp och utvärderas i förhållande till målen i den svenska läroplanen.
- d. Förskolechefen ska ansvara för att förskolan har en samlad dokumentation som innehåller förskolans resultat och måluppfyllelse samt en bedömning av verksamhetens utvecklingsbehov i förhållande till målen i den svenska läroplanen.

- e. Förskolechefen ska ansvara för att den samlade dokumentationen innehåller beslut om och förväntade effekter för de utvecklingsinsatser som ska genomföras i förhållande till de nationella målen.

Huvudmannen ska senast den 31 oktober 2015 redovisa till förvaltningen vilka åtgärder denne har vidtagit för att avhjälpa bristerna.

3. Anmärkning

Utbildningsnämnden tilldelar, med stöd av 26 kap. 11 § skollagen, huvudmannen Futuraskolan AB (org.nr. 556609-5047) en anmärkning att senast den 31 oktober 2015 avhjälpa förskolans brister i enlighet med detta beslut, punkt 3.1-3.2.

3.1 Huvudmannen ska se till att förskola erbjuds i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrars och barns behov (8 kap. 3 och 5 §§ skollagen, Stockholms stads Riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola, 8.4)

- a. Huvudmannen ska se till att vårdnadshavare informeras om att verksamhet vid behov tillhandahålls alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton.

3.2 Huvudmannen ska se till att säkerställa vårdnadshavares möjlighet till inflytande (4 kap. 12 och 14 §§ skollagen, 4, 6, 14 och 15 §§ språklagen.)

- a. Huvudmannen ska se till att vårdnadshavares inflytande säkerställs genom att förskolans dokument finns formulerade på svenska.

Huvudmannen ska senast den 31 oktober 2015 redovisa till förvaltningen vilka åtgärder denne har vidtagit för att avhjälpa bristerna.

4. Avstående från ingripande

Utbildningsnämnden avstår enligt 26 kap. 12 § från att ingripa för följande punkt 4.1 då huvudmannen vidtagit nödvändig rättelse.

4.1 Avseende att alla barn på förskolans avdelningar ges den ledning och stimulans som behövs i deras utveckling och lärande genom att det finns tillräckligt med personal. (3 kap. 3 § och 8 kap. 2 § skollagen)

5. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
T.f. utbildningsdirektör

Katarina Arkehag
T.f. avdelningschef

Sammanfattning

Utbildningsnämnden fattade den 17 juni 2011 ett tillsynsbeslut där den aktuella huvudmannen ålades att åtgärda de brister som uppmärksammats i huvudmannens förskola. Tillsynsbeslutet fattades med hänvisning till genomförd tillsynsinspektion den 24 februari 2011. Den 22 maj 2013 fattade nämnden ett nytt tillsynsbeslut efter en uppföljande tillsynsinspektion den 8 november 2012. Beslutet omfattade föreläggande avseende andelen förskollärare och en anmärkning avseende systematiskt kvalitetsarbete.

Den 19 juni 2014 fattade nämnden ett tillsynsbeslut efter uppföljande tillsynsinspektion den 18 februari 2014. Det nu aktuella ärendet är en uppföljning av tillsynsbeslut den 19 juni 2014 (11-453/4143).

Förvaltningen har även genomfört tillsyn av huvudmannens förskolor på Warfvinges väg (dnr 11-453/4144) och Brunbärsvägen (dnr 11-453/1829).

Förvaltningen kan konstatera att förskolan Futuraskolan International Pre-school Brahegatan alltjämt uppvisar allvarliga brister. Huvudmannen har, trots lång tid att åtgärda konstaterade brister, inte vidtagit tillräckliga, eller i vissa fall åtgärder alls, för att avhjälpa dessa. Förvaltningen kan konstatera att flertalet brister kvarstår och att nya brister identifierats vid den uppföljande tillsynen samt att det förhåller sig på motsvarande sätt vid huvudmannens övriga två förskolor Futuraskolan International Pre-school Warfvinges väg och Futuraskolan International Pre-school Brunbärsvägen även om det finns variation i kvaliteten.

Genomförda uppföljningar i huvudmannens tre förskolor visar att huvudmannen brustit i sitt ansvarstagande för förskolorna och att ledning och personal inte getts tillräckliga förutsättningar för att verksamheten ska kunna uppfylla skollagens kvalitetskrav. Förvaltningen kan därmed konstatera att huvudmannen inte tar det ansvar som krävs för att få bedriva utbildning i förskola genom att sätta sig in i och bedriva sin verksamhet efter gällande bestämmelser.

Förvaltningen föreslår därför att delar av detta beslut förenas med vite för att huvudmannen ska förmås att med stabilitet och varaktighet vidta tillräckligt kraftfulla åtgärder för att avhjälpa förskolans brister. Frågan om utdömande av vite kommer att prövas efter förnyad granskning av verksamheten.

Den tillsynsrapport som ligger till grund för beslutet finns bilagd (se bilaga 1).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för utveckling och samordning.

Förvaltningen har den 14 april 2014 kommunicerat inspektionsrapporten. Huvudmannen har den 16 april begärt anstånd med att inkomma med yttrande. Anstånd medgavs till den 5 maj 2015. Huvudmannen har den 5 maj 2015 inkommit med yttrande.

Godkännande

Futuraskolan AB har sedan den 1 augusti 2010 godkännande att enligt skollagen bedriva förskola med 45 platser på Brahegatan.

Huvudmannen har även godkännande att bedriva följande förskolor:

- Förskolan Futuraskolan International Pre-school Brunbärsvägen. Godkännandet som gäller från den 1 januari 2008 medger 120 platser.
- Förskolan Futuraskolan International Pre-school Warfvinges väg. Godkännandet som gäller från den 15 september 2010 medger 100 platser.

Aktuella tillsynsbeslut i huvudmannens tre förskolor

Huvudmannens samtliga förskolor har erhållit tillsynsbeslut med anledning av de brister som uppdagats vid tillsynsinspektioner som utbildningsförvaltningen genomfört. Besluten för de tre förskolorna följdes alla upp under februari 2015.

Vid uppföljningarna av de tre förskolorna har flera likvärdiga brister uppmärksammats.

Uppföljande tillsyn

Utbildningsnämnden fattade den 17 juni 2011 ett tillsynsbeslut där huvudmannen ålades att åtgärda de brister som uppmärksammats i huvudmannens förskola. Tillsynsbeslutet fattades med hänvisning till genomförd tillsyn den 24 februari 2011. Den 22 maj 2013 fattade nämnden ett nytt tillsynsbeslut efter en uppföljande tillsyn den 8 november 2012. Den 19 juni 2014 fattade nämnden ett tillsynsbeslut efter uppföljande tillsyn den 18 februari 2014.

Detta ärende är en uppföljning av tillsynsbeslut den 19 juni 2014. Uppföljningen har genomförts genom granskning av inkomna handlingar som utbildningsnämnden begärt i enlighet med tillsynsbeslutet samt en uppföljande tillsyn den 26 och 27 februari 2015.

Vid dessa tillfällen genomfördes chefs- och personalintervjuer samt observationer i verksamheten. Inspektörerna har vid tillsynen även tagit del av ytterligare dokumentation. Den 10 mars 2015 genomfördes en intervju med representanter för huvudmannen.

Nedan redovisas de enskilda beslutspunkterna i nämndens tillsynsbeslut, huvudmannens redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att avhjälpa konstaterade brister samt nämndens bedömning av om bristerna därmed avhjälpats eller om de kvarstår. Nytt beslut fattas utifrån en samlad bedömning av ärendet.

Uppföljning av tillsynsbeslut

Förelägganden

Beslut den 19 juni 2014

1. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att öka andelen förskollärare så att det pedagogiska arbetet kan bedrivas i enlighet med läroplanens intentioner och skollagens krav (2 kap. 13 §, 3 kap. 3 § och 8 kap. 2 § skollagen samt Läroplan för förskolan, Lpfö 98).

Huvudmannen ska senast den 1 oktober 2014 ha höjt andelen examinerade förskollärare. Huvudmannen ska till inkomma med anställnings- och examensbevis samt registerutdrag vid nyanställningar till förvaltningen.

Huvudmannens yttrande avseende tillsynsrapporten

Huvudmannen uppger i sitt yttrande att denne löpande jobbar med att rekrytera legitimerade förskollärare och att det i maj 2015 kommer att läggas ut en annons om en svensktalande förskollärare samt erbjudas en bonus till den personal som kan rekommendera en förskollärare som tillsvidareanställs. Vidare anges att det är huvudmannens mål att ha en legitimerad förskollärare på varje avdelning och att det i dagsläget finns tre utbildade förskollärare samt en barnskötare som är under utbildning. Av dessa tre innehar en legitimation, en har ansökt om legitimation och den tredje har en utländsk utbildning och har ansökt om validering hos Högskoleverket.

Bedömning

Förvaltningen vill återigen poängtera att det enligt 2 kap. 13 § skollagen för undervisningen i förskolan ska finnas legitimerade förskollärare. De målstyrda processerna i verksamheten ska ledas av en förskollärare och förskolläraren ska ansvara för det pedagogiska innehållet och för att det målinriktade arbetet främjar varje barns utveckling och lärande. Varje barn ska nås av regelbunden undervisning ledd av förskollärare. I läroplanen för förskolan finns dessutom uttalade riktlinjer och ansvarsområden riktade till förskolläraren specifikt. Exempelvis ska förskolläraren ansvara för att verksamheten i sin helhet, dvs. dess förutsättningar, organisation, struktur, innehåll, aktiviteter och pedagogiska processer dokumenteras, följs upp och utvärderas.

Förvaltningen kan konstatera att huvudmannen tolkar 2 kap. 17 § skollagen som tillämplig för både förskollärare och lärare och därmed förskolans anställda med utländsk utbildning. En sådan tolkning delas inte av nämnden. Enligt förvaltningen bedömning är 2 kap. 17 § 1 stycket skollagen enbart tillämpligt inom grundskolan och omfattar enbart undervisning i grundskolan. Det framgår av förarbetena till skollagen att undantaget gäller för huvudmän som anordnar *delar* av sin undervisning på främmande språk i *andra ämnen* än det främmande språket (prop. 2009/10:165 s. 266 och s. 651). Det är i förskolan, till skillnad från grundskolan, inte möjligt att särskilja undervisningen till vissa ämnen eller situationer. Det är därmed omöjligt att i förskolan anordna delar av undervisningen på främmande språk i andra ämnen än främmande språk.

Det är förvaltningens bedömning att undantaget inte är tillämpligt för undervisning i förskolan utifrån paragrafens tekniska utformning, förarbetenas uttalanden och skillnaderna mellan hur undervisning bedrivs i förskolan och grundskolan.

Av förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare framgår att den som har en utländsk lärar- eller förskolläraryrkesutbildning kan meddelas en lärar- eller förskolläraryrkeslegitimation. Ligger ett bevis över utländsk lärar- eller förskolläraryrkesutbildning till grund för ansökan om legitimation inhämtar Skolverket ett yttrande från Universitets- och högskolerådet (UHR) innan ärendet avgörs.

För de anställda som enligt huvudmannens uppgifter har utländsk förskolläraryrkesutbildning har inte redovisats behörighetsbevis enligt 2 kap. 15 § skollagen, som visar att respektive utbildning är likvärdig med en förskolläraryrkesexamen som ger behörighet enligt 2 kap. 13 § skollagen.

Vid den uppföljande tillsynen den 18 februari 2014 var andelen behöriga förskollärare 11 procent. Förvaltningen kan konstatera att andelen legitimerade förskollärare således höjts sedan föregående år. Det kan dock även konstateras att förskolan med givna organisatoriska förutsättningar inte kan säkerställa att undervisningen för förskolans samtliga barn bedrivs i enlighet med skollagens krav och läroplanens mål och intentioner. Den tidigare påtalade bristen kvarstår därmed.

Huvudmannens yttrande över tillsynsrapporten förändrar inte förvaltningens bedömning då antalet förskollärare inte förändrats sedan tiden för tillsynen.

Mot bakgrund av ovanstående kan det konstateras att den tidigare påtalade bristen kvarstår. Förvaltningen bedömer bristen som allvarlig då huvudmannen, trots tidigare föreläggande, inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att se till att det i förskolan finns legitimerade förskollärare i sådan omfattning att undervisningens och utbildningens mål kan uppfyllas. Huvudmannen föreläggs därmed att vid vite åtgärda bristen. (2 kap. 13 §, 3 kap. 3 §, 4 kap. 4 § och 8 kap. 2 § skollagen inklusive de mål och uppdrag som anges i Läroplan för förskolan).

Beslut den 19 juni 2014

2. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att tillse så att ett systematiskt kvalitetsarbete genomförs i enlighet med skollagens bestämmelser och läroplanens intentioner (4 kap. 3 – 8 §§ skollagen, Läroplanen för förskolan, kap. 2.6).
  - a. Huvudmannen/förskolechefen ska inom ramen för sitt kvalitetsarbete genomföra en dokumenterad utvärdering vilken beskriver verksamhetens resultat i relation till verksamhetens mål. Inom ramen för utvärderingen bör det även finnas identifierade utvecklingsområden som tydligt formulerade utifrån läroplanen för förskolan.
  - b. Förskolechefen ska ansvara för enhetens planeringsprocess samt att formulera konkreta mål och förväntade effekter för utvecklingsarbetet. Det bör även framgå när eventuella utvecklingsinsatser ska genomföras samt följas upp och utvärderas.
  - c. Huvudmannen ska inkomma med en redovisning senast den 1 oktober 2014 som påvisar hur huvudmannen avhjälp/avser att avhjälpa bristen.

Huvudmannens yttrande avseende tillsynsrapporten

Huvudmannen uppger att det på förskolan sker en utvärdering av målen i läroplanen såväl avdelningsvis som enhetsvis enligt ett årshjul. I maj 2015 kommer respektive avdelning att utföra en sammantagen utvärdering av det systematiska kvalitetsarbetet med avdelningarnas utvärderingar som grund. Varje avdelnings utvärdering sammanställs till enhetsnivå och analyseras av de pedagogiska ledarna och förskolechef för att identifiera fokusområden inom systematiskt kvalitetsarbete för nästa läsår 2015/16. Detta i sin tur ligger till grund för utarbetande av läsårets Lokala arbetsplan och Arbetslagsplanen. Vidare uppger huvudmannen att en utvärdering inför läsåret 2014/15 gjordes med all personal i augusti 2014 och låg till grund för utarbetandet av de nya arbetsplanerna samt verksamhetsplanen för förskolan läsåret 2014/2015. Dokument har redovisats till förvaltningen.

Bedömning

Enligt skollagen ska det på enhetsnivå genomföras planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av förskollärare, övrig personal och barn. Vidare ska vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet. Det är förskolechefen som ansvarar för att arbetet genomförs på detta sätt.

Av läroplanen framgår att förskolechefen som pedagogisk ledare och chef har ansvar för att verksamheten bedrivs i enlighet med målen i läroplanen och uppdraget i sin helhet.

Av förskolechefens beskrivning framgår att det finns en framåtsyftande planering för ett systematiskt kvalitetsarbete. Mötes- och ansvarsstruktur har förändrats, underlag och andra redskap för uppföljning och utvärdering har tagits fram men dessa har ännu inte implementerats fullt ut och kommit till användning i förskolan. Detta styrks av personalens beskrivning av hur uppföljning eller snarare avstämning av verksamheten ännu sker.

Av den dokumentation som delgavs under den uppföljande tillsynen framgår inte hur verksamheten anknyter till målområdena i förskolans läroplan eller hur dessa omsätts, följs upp och utvärderas. Förvaltningen kan även konstatera att förskolan inte har någon dokumentation som kan påvisa att ett kvalitetsarbete bedrivits, eller bedrivs. Det saknas en dokumenterad bedömning av hur väl verksamheten under det senaste verksamhetsåret arbetat i riktning mot målen i läroplanen för förskolan och verksamhetens resultat i förhållande till läroplansmålen finns inte heller redovisat i annan form.

Förvaltningen vill framhålla att utbildningen, enligt skollagen, systematiskt och kontinuerligt ska planeras, följas upp och utvecklas. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras och vara underlag för insatser så att verksamheten kan utvecklas och nå de nationella målen i läroplanen. Dokumentationen behöver innehålla en sammanställning av enhetens resultat och måluppfyllelse utifrån både faktauppgifter och beskrivningar av måluppfyllelsen i förhållande till läroplanens mål. Dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet ska också kunna visa på vad som behöver utvecklas, varför och på vilket sätt och är ett viktigt underlag för att kunna följa en kvalitetsutveckling över tid. Framförallt behöver den samlade dokumentationen innehålla beslut om vilka utvecklingsinsatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.

En viktig del i förskolechefens ansvar för förskolans planeringsprocess innebär således att formulera konkreta mål och förväntade effekter för utvecklingsarbetet. I planeringen behöver förskolechefen tillsammans med personalen besluta om hur resultatet av utbildningen och utvecklingsinsatserna kontinuerligt ska följas upp och utvärderas.¹

Det framgår inte med någon tydlighet om huvudmannens redovisade ambitioner att prioritera systematiskt kvalitetsarbete under verksamhetsåret 2014 har påverkat förskolan Brahegatan. De strukturer som angetts i huvudmannens dokument *Kvalitets- och utvecklingsarbete* samt *Kvalitetshjul för förskolan* är ännu inte implementerade vid förskolan då inga effekter hittills kan påvisas. Förskolechefen visar dock att hon känner till kvalitetshjulets rutiner och att en framåtsyftande planering för ett systematiskt kvalitetsarbete finns. Mötes- och ansvarsstruktur har utarbetats samt underlag för uppföljning och utvärdering har tagits fram.

Förskolan Brahegatan har sedan 2011 haft fyra olika förskolechefer. Förvaltningen finner detta vara en påfallande hög personalomsättning i chefsbefattningen och en högst sannolik bidragande orsak till att förskolan under lång tid bedrivits med brister. Kontinuitet och stabilitet är en viktig faktor för att exempelvis ett systematiskt kvalitetsarbete ska kunna upprättas och omsättas och på det sättet utveckla utbildningen. Huvudmannens övergripande ansvar för utbildningen gäller därför i hög grad att skapa förutsättningar för en stabil ledningsorganisation och därmed förutsättningar för ett systematiskt kvalitetsarbete.

Huvudmannens yttrande över tillsynsrapporten påverkar inte förvaltningens bedömning då inga nya sakförhållanden påvisats. Huvudmannen uppger i sitt yttrande att dokument skickats in till förvaltningen. De dokument som inkommit till förvaltningen är Verksamhetsplanen och Arbetslagsplaner. Dessa dokument uppfyller dock inte skollagens och läroplanens intentioner om uppföljning, utvärdering och utveckling. Den utvärdering som beskrivs ha gjorts i huvudmannens yttrande och som anges ligga till grund för utarbetandet av verksamhetsplanen och arbetslagsplanerna finns inte dokumenterade och förvaltningen har inte fått ta del av dessa. Utan en dokumenterad utvärdering saknas underlag för att planera och utveckla utbildningen och det kan inte heller säkerställas att de mål som tas fram faktiskt speglar verksamhetens utvecklingsbehov.

Sammantaget kan förvaltningen konstatera att huvudmannen inte har följt föreläggandets skyldigheter varvid bristen kvarstår. Enligt förvaltningens bedömning bedriver förskolan ännu inte ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med skollagens krav och läroplanens intentioner om uppföljning, utvärdering och utveckling (4 kap. 3 – 6 §§ skollagen och Läroplan för förskolan kap. 2.6.)

Förvaltningen vill även påpeka att förskolechefen hade kännedom om huvudmannens skyldighet att utreda klagomål men inte hur dessa rutiner såg ut (4 kap. 8 § skollagen).

Beslut den 19 juni 2014

3. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att organisera verksamheten så att samtliga barn ges tillräckliga förutsättningar att lära sig det svenska språket samt ges möjlighet att utveckla sitt modersmål (Språklagen 2009:600, Stockholms stads riktlinjer för fristående förskola, kap. 7.1 – 7.2, 2 kap. 8 §, 8 kap. 10 § skollagen).
  - a. Huvudmannen ska tillse att förskolans verksamhet organiseras på ett sådant sätt så att samtliga barn ges tillräckliga förutsättningar att kontinuerligt tala och utveckla det svenska språket.
  - b. Huvudmannen ska tillse att det i verksamheten finns rutiner och arbetsätt som ger alla barn möjlighet att utveckla sitt modersmål.
  - c. Huvudmannen ska senast den 1 juli 2014 inkomma med en redovisning av hur bristerna ovan åtgärdats.

Huvudmannens yttrande avseende tillsynsrapporten

Förskolan har en lokal språkplan i vilken det beskrivs på vilket sätt förskolan bedriver aktiviteter för att stimulera barns språkutveckling i såväl svenska som i engelska samt eventuellt modersmål. Planen ska revideras under våren enligt rutin utifrån resultatet av den analys som ledningsgruppen på förskolan kommer fram till. Utvärderingen görs varje vecka och innan revideringen sker kommer även vårdnadshavarna att ges tillfälle att komma med synpunkter. Vidare görs en årsvis utvärdering av språkplanen med alla pedagoger på förskolan och utifrån den kommer nya fokusområden identifieras inom språk för nästkommande läsår 2015/16. Med start i augusti 2015 kommer den svensktalande personalen att fördelas på varje avdelning så att minst en personal per avdelning talar svenska.

Bedömning

Enligt skollagen ska förskolan medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Av språklagen framgår att svenska ska vara huvudspråket i Sverige och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenska används samt utvecklas. Vidare anges att var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska.

Det anges även att det allmänna ansvarar för att den enskilde ges tillgång till språk.

Enligt läroplanen ska förskolan sträva efter att barn med ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Av Stockholms stads riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola framgår att varje förskola ska formulera en plan för arbetet med modersmål.

Förvaltningen kan konstatera att förutsättningarna för att samtliga barn på förskolan ska ha möjlighet att kontinuerligt tala och utveckla det svenska språket har förbättrats sedan föregående tillsyn 2014. Det ser dock olika ut barngrupperna emellan, både i vilken omfattning det svenska språket används och på vilket sätt, beroende på personalens språkliga förutsättningar.

Förskolan har rekryterat svensktalande förskollärare och den nya förskolechefen har påbörjat ett arbete med att säkerställa att svenska talas i tillräcklig omfattning för att kunna leva upp till läroplanens intentioner samtidigt som den engelskspråkiga inriktningen kan bibehållas.

Vid den uppföljande tillsynen 2015 används det svenska språket både mer frekvent och på ett tydligare sätt i verksamheten, framför allt i grupperna Dolphins och Whales även om olika arbetsätt används. Om varje barns språkutveckling och lärande på svenska kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följs upp och analyseras, i syfte att göra det möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att lära i enlighet med läroplanens mål för språk och kommunikation, var dock ännu oklart vid tidpunkten för denna tillsyn.

En systematisk struktur för hur arbetsätt planeras, genomförs och följs upp gällande barnens språkutveckling saknas ännu vid förskolan men den kartläggning som genomförts kan, enligt förvaltningens mening, vara en god utgångspunkt för det fortsatta arbetet.

Förvaltningen noterar att huvudmannen delvis har följt nämndens beslut när det gäller punkt a) i föreläggandet eftersom det nu finns svensktalande personal i större utsträckning på förskolan. För att förutsättningarna ska kunna bedömas vara fullgoda i hela verksamheten behöver andelen svensktalande medarbetare öka, främst i gruppen för de äldsta barnen.

En systematisk struktur för hur arbetsätt planeras, genomförs och följs upp gällande barnens språkutveckling bör även utarbetas.

När det gäller föreläggandets punkt b) konstaterar förvaltningen att huvudmannen inte har sett till att det i förskolan finns aktuella rutiner och arbetsätt som ger alla barn möjlighet att utveckla sitt modersmål. Arbetet är dock initierat av förskolechefen med en planerad kompetensutveckling för att utveckla arbetet med flerspråkighet och har påbörjats med den kartläggning som gjorts av vilka modersmål som är aktuella.

Av huvudmannens yttrande framgår att arbetet med språkplanen kommit längre än vid tillfället för tillsynen då en systematik för uppföljning och utvärdering av arbetet beskrivs. Beskrivningen är dock framåtsyftande och förvaltningen bedömer att det ännu inte kunnat ge effekter i verksamheten. Huvudmannens yttrande påverkar därmed inte förvaltningens bedömning i sak.

Förvaltningen bedömer sammantaget att huvudmannen genom att anställa fler svensktalande medarbetare har förbättrat förskolans förutsättningar att ge samtliga barn möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska språket. Dock behöver förutsättningarna förstärkas i bemanningen för förskolans grupp för femåringar, Sharks. Vidare bör en systematisk struktur för hur arbetsätt planeras, genomförs och följs upp gällande barnens språkutveckling utarbetas. Förskolan ska därtill skapa rutiner och arbetsätt för att ge varje barn möjlighet att utveckla sitt modersmål. Trots vissa förbättringar kvarstår bristerna därmed och huvudmannen föreläggs att åtgärda dessa. (8 kap. 10 § skollagen, 4,6,14 och 15 §§ Språklagen (2009:600) Läroplan för förskolan 2.2, Stockholms stads riktlinjer för fristående förskola, kap. 7.1 – 7.2).

Nyuppkomna brister vid uppföljande tillsyn

Pedagogisk verksamhet och miljö

- Förskolans personal har inte gemensamt satt sig in i och tolkat Läroplan för förskolan. Det kan därmed inte säkerställas att utbildningen genomförs enligt gällande styrdokument.

Huvudmannens yttrande avseende tillsynsrapporten

Huvudmannen uppger i sitt yttrande att det finns dokumenterat i planering och i personalmötesprotokoll att ett ständigt arbete sker med läroplanen och att all personal är medveten om att läroplanen ligger till grund för utbildningen. Förskolechefen beskrivs lyfta situationer ur verksamheten för pedagogiska diskussioner med personalen genom ett arbetsmaterial kallat "Läroplanen på fickan". Vidare beskrivs att ett ledningsmöte för de pedagogiska ledarna har introducerats under våren 2015 för att bearbeta läroplanen.

Bedömning

Enligt skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Läroplanen ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

Enligt skollagen ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Vidare ska förskolan främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

I skollagen stadgas att det för utbildningen finns de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Enligt läroplanen ska verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, bland annat för att det ska gå att bedöma om arbetet sker i enlighet med de mål och intentioner som anges i läroplanen.

Förvaltningen kan inte finna något hinder för huvudmannens ambitioner att initiera ett specifikt verktyg eller material som stöd för personalens arbete.

Det måste dock vara säkerställt att såväl stödmaterialet i sig som de sätt på vilket personalen använder sig av det står i samklang med gällande nationella styrdokument. Läroplanen för förskolan måste således ligga till grund för utbildningen både i fråga om innehåll och när det gäller genomförande.

Vid tillsynen visade mycket lite av förskolans dokumentation på en planering som i grunden utgår från läroplanens målområden. Av personalens beskrivningar framstår det snarare som att läroplanens mål i efterhand applicerats på den verksamhet som genomförts. I dokumentationen som delgavs, och av sådan som vid tillsynen var anslagen i förskolan, är det svårt att spåra hur läroplanens olika målområden tillämpas, hur de integreras med varandra i temaarbetet eller i andra delar av det pedagogiska arbetet. Under tillsynen framgick inte heller om, eller hur varje barns utveckling och lärande kontinuerligt dokumenteras, följs upp och analyseras i förhållande till målen i läroplanen. Det saknas således dokumentation som skulle göra det möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner.

Huvudmannen uppger i sitt yttrande att all personal är medveten om att läroplanen ligger till grund för utbildningen och beskriver också vissa insatser som vidtagits för att försäkra att så görs. Det är dock förvaltningens bedömning utifrån utredningen i ärendet att personalen inte i tillräcklig utsträckning ännu bearbetat och tolkat förskolans läroplan för att kunna tillämpa och omsätta målen och intentionerna i den pedagogiska verksamheten. Huvudmannens yttrande förändrar på så sätt inte förvaltningens bedömning. Förskolan saknar dokumentation som säkerställer att verksamhetens struktur, innehåll, aktiviteter och pedagogiska processer till fullo tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner.

Enligt förvaltningens bedömning genomförs utbildningen inte enligt gällande styrdokument vilket förvaltningen bedömer som allvarligt då alla barn har rätt till en likvärdig utbildning. Mot bakgrund av allvarligheten i bristen föreläggs huvudmannen förenat vid vite avhjälpa bristen (1 kap. 9 och 11 §§, 2 kap. 8 § skollagen, Läroplan för förskolan och Stockholms stads riktlinjer för fristående förskola, kap. 2)

Personaltäthet för de äldre barnen

- Antalet barn per årsarbetare är alltför högt i gruppen för förskolans äldsta barn.

Huvudmannens yttrande avseende tillsynsrapporten

Huvudmannen uppger att det finns tre pedagoger kopplade till den äldre gruppen och att det i gruppen finns flera deltidsbarn som gör att gruppen inte alltid är fulltalig. Vidare att en pedagog som till större delen jobbar i en annan barngrupp även har sin arbetstid i gruppen för äldre barn vid flera tillfällen i veckan. En förskollärare är dessutom knuten till gruppen för att säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetet utförs på ett tillfredställande sätt.

Bedömning

Enligt skollagen ska alla barn ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Enligt skollagen ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Vidare ska förskolan främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.

I Skolverkets allmänna råd för förskolan (SKOLFS 2013:179) förtydligas sambandet mellan gruppstorlek och personaltäthet, som därvid bör beaktas.

Genom huvudmannens yttrande framgår att antalet personal i gruppen är fler än vid tiden för tillsynen. Förvaltningen bedömer därför att huvudmannen vidtagit nödvändig rättelse och avstår därför från ingripande.

Information om öppethållande

- I förskolans kalendarium och information till vårdnadshavarna framgår inte att verksamhet vid behov tillhandahålls alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton.

Huvudmannens yttrande avseende tillsynsrapporten

I huvudmannens yttrande anges att föräldrarna vid start informeras om deras rätt att ha sina barn på förskolan under helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommar och att alla föräldrar även får information om möjlighet att utöka sina yttertider för verksamheten med hänsyn till deras jobbsituation. I dagsläget finns inget behov kommunicerat från inskrivna familjer. Vidare uppges att det ”tidigare hämtandet” som nämns i kalendarier har förtydligats och att det är ordinarie öppethållande som gäller.

Bedömning

Enligt skollagen ska barn som är bosatta i Sverige och som inte har börjat i förskoleklassen eller i någon utbildning för fullgörande av skolplikten erbjudas förskola. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger.

Vidare stadgas i skollagen att barn från och med ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

Enligt Stockholms stads riktlinjer ska förskola kunna tillhandahållas alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton inom ramtiden kl. 06.30-18.30. Ramtiden är den maximala öppettid en förskola ska kunna erbjuda. Både hel- och deltidsplatser ska erbjudas. Huvudmannen ska i sitt informationsmaterial/webbplats ange stadens regler för ramtiden och att föräldrar har rätt till omsorg inom denna tid om behov finns.

Förvaltningen bedömer bristen som mindre allvarlig då huvudmannen uppger att det ”tidiga hämtandet” har förtydligats, dock går det inte säkerställa att och på vilket sätt detta säkerställts och huvudmannen tilldelas därför en anmärkning (8 kap. 3 och 5 §§ skollagen, Stockholms stads Riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola, 8.4).

Vårdnadshavares inflytande

- Förskolans dokument är i mycket liten omfattning formulerade på svenska.

Huvudmannens yttrande avseende tillsynsrapporten

Huvudmannen uppger att föräldrarna ges möjlighet att få information på både svenska och på engelska efter deras egna önskemål. Alla föräldrar erbjuds också att delta i de månatliga föräldraråden samt närvara vid enstaka tillfällen om så önskas. Protokollen från mötena delges alla. Kommunikation sker med vårdnadshavarna på flera olika sätt, både via mail, blogg och informationstavla på förskolan. Under inskolningen får föräldrar kommunicera på vilket sätt de önskar att förskolan delger information och om möjligt på vilket språk.

Bedömning

Enligt skollagen ska förskolan vara öppen för alla. Vidare ska vårdnadshavare, enligt skollagen, för barn i förskolan erbjudas möjlighet till inflytande över utbildningen. Av förarbetena till skollagen framgår att vårdnadshavares inflytande grundar sig främst på att de går in i barnets ställe när barnet på grund av sin ålder inte självt kan utöva sitt inflytande i full utsträckning.

Enligt skollagen ska barnen och vårdnadshavarna informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. De ska också informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen.

Av språklagen framgår att svenska ska vara huvudspråket i Sverige och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenska används samt utvecklas. Vidare anges att var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Det anges även att det allmänna ansvarar för att den enskilde ges tillgång till språk.

Förskolans dokumentation föreligger i stor utsträckning endast på engelska. Förvaltningen är medveten om att förskolan är en förskola som profilerar sig mot familjer som kommer från andra länder än Sverige och att användandet av engelskan därför är en viktig del av kommunikationen med vårdnadshavarna. Förskolan är dock öppen för alla barn, inte bara engelskspråkiga. Med hänvisning till det och för att säkerställa vårdnadshavares möjlighet till inflytande är det förvaltningen bedömning att förskolans dokumentation även måste finnas på svenska och inte bara efter önskemål från vårdnadshavare. (4 kap. 12 och 14 §§, 4, 6, 14 och 15 §§ språklagen.)

Förvaltningens sammanfattande bedömning

Förvaltningens bedömning utgår i första hand från det som framkommit i detta tillsynsärende som gäller Futuraskolan International Pre-school Brahegatan (dnr 11-453/4143).

I förvaltningens bedömning har även beaktats det som framkommit i tillsynsärenden som gäller huvudmannens förskola Futuraskolan International Pre-school Warfvinges väg (dnr 11-453/4144) och Futuraskolan International Pre-school Brunbärsvägen (dnr 11-453/1829).

Förvaltningen bedömer att beslut ska fattas utifrån ett helhetsperspektiv av regelefterlevnaden i samtliga tillsynsärenden. Till grund för förvaltningens sammanfattande bedömning ligger således de uppföljande tillsynsinspektioner som genomförts för att klarlägga vilka åtgärder huvudmannen vidtagit utifrån utbildningsnämndens tillsynsbeslut den 19 juni 2014.

Förvaltningen kan konstatera att förskolan Futuraskolan International Pre-school Brahegatan alltjämt uppvisar allvarliga brister. Huvudmannen har, trots lång tid att åtgärda konstaterade brister, inte vidtagit åtgärder för att avhjälpa dessa. Förvaltningen kan konstatera att flertalet brister kvarstår och att nya brister identifierats vid den uppföljande tillsynen samt att det förhåller sig på motsvarande sätt vid huvudmannens övriga två förskolor Futuraskolan International Pre-school Warfvinges väg och Futuraskolan International Pre-school Brunbärsvägen även om det finns variation i kvaliteten.

Genomförda uppföljningar i huvudmannens tre förskolor visar att huvudmannen brustit i sitt ansvarstagande för förskolorna och att ledning och personal inte getts tillräckliga förutsättningar för att verksamheten ska kunna uppfylla skollagens kvalitetskrav.

Det kan sammanfattningsvis konstateras att huvudmannen, med de åtgärder som vidtagits, inte på ett tillfredsställande sätt har följt nämndens förelägganden i beslutet från den 19 juni 2014. De brister som låg till grund för nämndens beslut, och som konstaterats vid föregående uppföljande tillsyn, har i några fall inte åtgärdats alls. I andra fall har åtgärderna inte varit adekvata eller insatserna så otillräckliga att bristerna kvarstår oförändrat eller visar sig i annan form.

Förvaltningen kan i pågående tillsynsärende konstatera att huvudmannen inte tar det ansvar som krävs för att få bedriva utbildning i förskola genom att sätta sig in i och bedriva sin verksamhet efter gällande bestämmelser.

Förvaltningen föreslår därför att delar av detta beslut förenas med vite för att huvudmannen ska förmås att med stabilitet och varaktighet vidta tillräckligt kraftfulla åtgärder för att avhjälpa förskolans brister. Frågan om utdömande av vite kommer att prövas efter förnyad granskning av verksamheten.

Huvudmannen uppmärksammas på att ett godkännande kan återkallas om ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § inte följs och missförhållandet är allvarligt.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Föreläggande med vite:

Utbildningsnämnden förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen huvudmannen Futuraskolan AB (org.nr. 556609-5047) att vid vite av 400 000 kronor senast den 31 oktober 2015 avhjälpa förskolans brister i enlighet med detta beslut, punkt 1.1-1.2.

1.1 Huvudmannen ska bedriva förskola i enlighet med skollagen, förskolans läroplan och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (1 kap. 9 och 11 §§, 2 kap. 8 § skollagen, Läroplan för förskolan (Lpfö 98) Stockholms stads riktlinjer för fristående förskola, kap. 2)

a. Huvudmannen ska se till att utbildningen och undervisningen utgår från läroplanen för förskolan.

1.2 Huvudmannen ska anställa förskollärare så att det pedagogiska arbetet bedrivs i enlighet med läroplanens intentioner och skollagens krav (2 kap. 13 §, 3 kap. 3 § 4 kap. 4 § och 8 kap. 2 § skollagen samt Läroplan för förskolan).

a. Huvudmannen ska se till att undervisningen på samtliga avdelningar bedrivs under ledning av legitimerade förskollärare.

Huvudmannen ska senast den 31 oktober 2015 redovisa till förvaltningen vilka åtgärder denne har vidtagit för att avhjälpa bristerna.

Om huvudmannen inte följer ovanstående beslut kan utbildningsnämnden ansöka hos förvaltningsrätten om utdömning av vite.

Ovanstående beslut kan överklagas i enlighet med bifogad överklagandehänvisning (bilaga 2).

2. Föreläggande utan vite:

Utbildningsnämnden förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen huvudmannen Futuraskolan AB (org.nr. 556609-5047) att senast den 31 oktober 2015 avhjälpa förskolans brister i enlighet med detta beslut, punkt 2.1- 2.2.

2.1 Huvudmannen ska se till att samtliga barn ges möjlighet att kontinuerligt tala och utveckla det svenska språket enligt läroplanens och skollagens intentioner samt att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål (8 kap. 10 § skollagen, 4,6,14 och 15 §§ Språklagen (2009:600) Läroplan för förskolan 2.2, Stockholms stads riktlinjer för fristående förskola, kap. 7.1 – 7.2).

- a. Huvudmannen ska se till att förskolan får förutsättningar och organiseras på ett sådant sätt att samtliga barn ges möjlighet att kontinuerligt tala och utveckla det svenska språket enligt läroplanens och skollagens intentioner.
- b. Huvudmannen ska se till att det i förskolan finns rutiner och arbetssätt som ger alla barn möjlighet att utveckla sitt modersmål.

2.2 Huvudmannen ska utforma verksamhetens systematiska kvalitetsarbete i enlighet med 4 kap. 3 – 6 §§ skollagen och Läroplan för förskolan kap. 2.6.

- a. Huvudmannen ska se till att utbildningen systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas på både huvudmannans- och enhetsnivå.
- b. Huvudmannen ska säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetets inriktning är utformad så att de nationella mål som finns för utbildningen i förskolan uppfylls.
- c. Förskolechefen ska tillsammans med personalen besluta om hur resultatet av utbildningen och utvecklingsinsatserna kontinuerligt ska följas upp och utvärderas i förhållande till målen i den svenska läroplanen.

- d. Förskolechefen ska ansvara för att förskolan har en samlad dokumentation som innehåller förskolans resultat och måluppfyllelse samt en bedömning av verksamhetens utvecklingsbehov i förhållande till målen i den svenska läroplanen.
- e. Förskolechefen ska ansvara för att den samlade dokumentationen innehåller beslut om och förväntade effekter för de utvecklingsinsatser som ska genomföras i förhållande till de nationella målen.

Huvudmannen ska senast den 31 oktober 2015 redovisa till förvaltningen vilka åtgärder denne har vidtagit för att avhjälpa bristerna.

3. Anmärkning

Utbildningsnämnden tilldelar, med stöd av 26 kap. 11 § skollagen, huvudmannen Futuraskolan AB (org.nr. 556609-5047) en anmärkning att senast den 31 oktober 2015 avhjälpa förskolans brister i enlighet med detta beslut, punkt 3.1-3.2.

3.1 Huvudmannen ska se till att förskola erbjuds i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrars och barns behov (8 kap. 3 och 5 §§ skollagen, Stockholms stads Riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola, 8.4)

- a. Huvudmannen ska se till att vårdnadshavare informeras om att verksamhet vid behov tillhandahålls alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton.

3.2 Huvudmannen ska se till att säkerställa vårdnadshavares möjlighet till inflytande (4 kap. 12 och 14 §§ skollagen, 4, 6, 14 och 15 §§ språklagen.)

- a. Huvudmannen ska se till att vårdnadshavares inflytande säkerställs genom att förskolans dokument finns formulerade på svenska.

Huvudmannen ska senast den 31 oktober 2015 redovisa till förvaltningen vilka åtgärder denne har vidtagit för att avhjälpa bristerna.

4. Avstående från ingripande

Utbildningsnämnden avstår enligt 26 kap. 12 § från att ingripa för följande punkt 4.1 då huvudmannen vidtagit nödvändig rättelse.

4.1 Avseende att alla barn på förskolans avdelningar ges den ledning och stimulans som behövs i deras utveckling och lärande genom att det finns tillräckligt med personal. (3 kap. 3 § och 8 kap. 2 § skollagen)

5. Beslutet justeras omedelbart.

Bilagor:

1. Tillsynsrapport
2. Överklagandehänvisning